

superet, etiam audiendus: Igitur a clero & plebe ipsius Metropolis, necnon ab Episcopis ejusdem provinciae, Archiepiscopo Senonensis Ecclesiae Wenilone atque ERCAMRADO PARISIENSI EPISCOPO ANNUENTE cum consensu Abbatis sui, & fratrum Monasterii S. Dionysii, in quo degebat, favente quoque Carolo Rege, Hincmarus electus est. En Pontificum Parisiensium in Monachos Dionysianos potestatem, en Monachorum in Parisienses Episcopos reverentiam obedientiamque. Hæc autem cum attendimus, an vel per somnium nobis persuadere possumus, Dionysianos habuisse proprium sui Monasterii Episcopum, non fuisse obnoxios Parisiensi, extitisse his temporibus Stephani III. & Hadriani I. quibus hæc ornamenta describuntur, paradoxa diplomata? non possumus.

Episcoporum San-
Dionysianorum
nullam mentionem in actis publicis.

Addamne horum Episcoporum nulla acta, sed ne nomina quidem cognita? eorum nullam in actis publicis mentionem, nullam in antiquis auctoribus veteribusque & probatis monumentis memoriam, nullum nec in conciliis nec in eorum subscriptionibus vestigium? eorum denique nulla Ecclesiarum, ne ipsa quidem Ecclesiae Dionysianæ tabularia meminisse? Nam quod Turnoaldum Martenus producit in eo frustra est. Florebat is ante Hadrianum I. & Stephanum III. nihil itaque ab eo horum bullis momenti accersi potest. Deinde Episcopale Turnoaldi nomen, quod supra videbamus, inde erat, quod Episcopus Parisiensis fuisset, antequam ad S. Dionysium secederet. Ita ipse docet Mabillonius, Godofredum in indice Monachorum Dionysianorum indicatum, & Heribertum ex Miraculis S. Dionysii productum, Episcopos negat nemo, sed Episcopos, qui abdicato munere & sede sua, ut liberius Deo vacarent, huc confugerint: quare frustra assumuntur in argumentum. Neque si horum duorum, nam plures non indicant, sedes ignoraretur, inde quicquam pro Episcopis S. Dionysii emolumenti. Scilicet, ut Boscii verbis concludam, si in Monasterio S. Dionysii, addo ego si in Turonensi, in Maurbacensi, in Cellesi, in Stabulensi, aliis, fuissent sui Episcopi, hoc, quod gravissimum est, non dubiis chartis, ambiguisve argumentis, sed certis indubitatisque momentis propugnare oporteret, & rem adeo contrariam Ecclesiasticæ disciplinæ apertis invictisque rationibus approbare. Est enim istud attendendum, ne quod Lullus de nescio quo epistola inter Bonifacianas 45. scribit, SUBITO EX IMPROVISO, VELUT NOVA PHANTASMATA, EPISCOPI APPAREANT.

Acheri
Spicil.
tom. 4.
Miracul.
l. 1. c. 6.

C A P U T III.

Stabulenses non fuerunt ea Immunitate donati, qua Episcopos proprios ferre possent.

A defectu
immunitatis monasteriorum Episcopi exantlorantur.

Inter alia argumenta, quæ Boscius adhibet, ut Episcopos Dionysianos in ordinem redigat, non est istud postremum, quod S. Dionysii Monasterium non fuerit absoluta immunitate præditum. Neque vero potest illi quicquam opponi. Si enim Dionysiani Parisiensi, si Malmundarienses Coloniensi, Stabulenses Leodiensi fuerunt Episcopis obnoxii, patet illico non habuisse Episcopos proprios. Nam Monasterium, quod suo proprio subest Episcopo, a quavis alia Diœcesi sejunctum est & peculiarem quodammodo constituit, quæ rationes suas a cujusvis alterius Episcopi jurisdictione sejunctas habet. Et hoc ego sum argumento ita usus, ut Martenus, qui hoc facto illius pondus agnoscit, unum hoc contendat, Stabulenses & Malmundarienses plena & omnibus numeris absoluta gavisos fuisse potestate. An recte contendat nunc expendendum.

Et

Est hæc de Immunitate Stabulensi controversia superiori sæculo summa con-
 rentione Romæ agitata. Post multas alias, tandem ea lata decretoria, Sta-
 bulenses Leodiensi Episcopo obnoxios esse fuisseque semper, & quod in-
 de consequitur, Coloniensi Malmundarios. Neque dubito, quin utriusque
 loci Ascetæ, pro ea, qua S. Rotam prosequuntur, reverentia, illi acquies-
 centes, ex æquo & justo iudicatum arbitrentur. Tantum abest, ut suspicer
 eos conatus Marteni probare, qui illam aperte impugnat atque impugnando
 cum Leodiensia & Coloniensia jura, tum Romanorum iudicium scientiam at-
 que æquitatem luce palam aggreditur. Unus Martenus hic actor est, & si,
 quod arbitror, peccatur quicquam, unus peccat. Interim quando a S. Rotæ
 sententia tam aperte recedit, expectabit unusquisque, ut eas suæ rationes affe-
 rat, quæ ipsum a temeritatis nota absolvant: nam sine idoneis rationibus qui
 pugnat, temere pugnat. Exemptionis plenæ atque perfectæ, quia quæ præ-
 ter Canones sunt, non præsumuntur, fundamentum ponere solent Privilegia
 Apostolica. Exhibuerunt Stabulenses sacræ Rotæ quatuor. Vitaliani pri-
 mum, Leonis III. alterum, tertium Innocentii II. quartum Leonis IX. Tria
 prima semel & iterum explosa sunt iisque fides omnis & auctoritas abjudicata:
 quartum parum ad rem facere pronunciatum. Easdem ego Bullas partim re-
 scripsi, partim excerpti & quia Romæ fere fuerant impugnatae argumentis ex
 Juris consultorum regulis petitis, ex Historia paucula addidi, nam in re plana
 multis non indigebam. Quid ad hæc Martenus? alias super quibus ædificet
 non habet. Attamen ad has propugnandas, ne aggredi quidem ausus est.
 Adeo ne earum quidem mentionem facere sustinuit; tam erat illi manifestum,
 propugnari non posse: tam erat sollicitus, ne causæ, quam propugnat, pa-
 teret infirmitas, si cogeretur fateri, nullo eam Privilegio Apostolico firmari.
 Igitur est nunc istud in confesso, nullum ei esse fundamentum super quo immu-
 nitatem Stabulensem, quam omnimodam propugnat, ædificet.

Roma Sta-
bulensibus
immuni-
tatem ad-
judicavit.

Explosæ
Bullas eo-
rum.

Eas non
est ausus
defendere
Martenus

Cum bullæ Pontificiæ genuinæ & instituto idoneæ exhibitæ sunt; sequitur
 ut eas usu & consuetudine receptas esse ostendatur: nam si nunquam in usu
 fuerunt, antiquatae sunt; cum Privilegium non utendo amittatur. Quare
 si hoc a Marteno non est ostensum, si omnia quæ produxi Episcopalis potesta-
 tis superantia jam inde ab initio in nostris Monasteriis vestigia quæque produci
 possent, non sunt inducta, vel si genuina exhibuisset privilegia, in immunita-
 te omnimoda propugnanda frustra fuisset. Jam vero si ne ea quidem induxit,
 de ejus sententia quid sentiendum sit, est proclive statuere. Multa pollicetur
 capituli III. titulus; ita enim habet: *Roderici adversus plenam Stabulensis & Mal-
 mundariensis Monasterii exemptionem rationes penitus dissipantur.* Sed pollicetur
 solummodo; fidem non exsolvit.

I. Ad asserendam, inquit, Coloniensi Archiepiscopo in Malmundarienses jurisdi-
 ctionem hæc citat Rodericus Hildebaldis Coloniensis antistitis verba ex Actis Translati-
 onis. *Quirini a nobis editis tom. III. Anecd.* „Est in Partibus nostris locus quidam,
 cui Malmundarium inditum est nomen a fundatoribus. In margine e regio-
 ne hujus loci legitur: *Prima Roderici ratio refellitur.* Rationum mearum nu-
 merum & ordinem haud dubie tam religiose computat Adversarius, ne ali-
 quam præterisse aut dissimulasse videatur. Sed id ego semper moni-
 tus sum, quo quis plura majoraque præ se fert, eo magis dubitandum an præ-
 stiturus sit: quæ Magistrorum meorum regula in Marteno non fallit. Ratio-
 nem ego primam a defectu Privilegiorum petieram. Alteram ita evolvebam:
Circa annum 655 perfectæ erant utriusque cænobii Ecclesiæ; Stabulensem Remachus
(qui tunc erat Episcopus Leodiensis, qua in Diœcesi Stabuletum positum est)

Graviora
quibus
Stabulensi-
um immu-
nitas op-
pugnatur
argumen-
ta dissi-
mulat.

Col. ampl.
tom. II.

dedicavit. Dedicavit item Malmundariensem : sed ad hanc, quod ipse Martenus in Observationibus præviis his verbis testatur, EXPECTANDUS FUIT S. CUNIBERTI METROPOLITÆ IN CUJUS DIOECESI SITA ERAT, CONSENSUS. Hæc erat ratio ordine secunda, qua ex ipsis Adversarii verbis Colonienfium Antistitum in Malmundariense cœnobium jura adstruebam Episcopalia, & proinde ostendebam, Malmundariensium Stabulensiumque exemptionem non fuisse numeris omnibus absolutam. Tertiam rationem petebam ex Anonymo Stabulensi, qui sæculo IX. vitam S. Remacli scripsit, a Mabillonio in Actis editam. Sunt mihi ejus verba denuo rescribenda, vereor enim, ut ea unquam rescribat Adversarius : Cum, inquit Anonymus, adesset tempus, ut Ecclesiæ (Stabulensis & Malmundariensis) dedicarentur mittens præfatus Rex (Sigebertus) ad B. Remaclum Episcopum, quia alterum eorum, idest Stabulaus, ad ejus pertinebat Diœcesim, alterum vero, idest Malmundarium, quia Metropolim respiciebat, CUM CONSENSU Cuniberti, qui erat Metropolitanus Agrippinæ, evocavit eum, ut sicut conveniebat ejus ministerio, eas dedicaret. Hoc testimonio videbar mihi nihil ponderosius afferre potuisse. Pag. 13. aliud haud minoris momenti addebam ex Charta restitutionis Villæ Germiniaci a Marteno editæ, cujus hæc est subscriptio :

Col. ampl.
tom. II.

Ego Obertus gratia Dei Leodiensis Episcopus, petitione Domni Abbatis (Stabulensis) Folmari & Fratrum, quia mea Diœcesis sunt, hanc chartam in synodo mea, ut debui, confirmavi. Quid ad hæc Martenus, qui simulat se argumenta mea ordine impugnare? qui pollicetur, se omnia & singula dissipaturum? Vide, quam religiose fidem exsolvat. Tacet, præterit, dissimulat. Diceres ea a me nunquam scripta fuisse, ita altum super iis silet silentium. At tamen non ego illud admodum reprehendo. Est enim mihi perinde, an tacendo, an male respondendo rationum mearum pondus augeat. Certe harum pondus ita silendo auxit, ut dubitari nequeat, quin ideo præterierit, quia nullis artibus eludi aut elidi possunt. Quare si rationes reliquas, quas attuli, penitus dissipasset, nihil inde meæ sententiæ decederet : ejus enim veritas ex superioribus abunde elucescit. Sed tamen, neque eas dissipavit, quas oppugnandas suscepit. Nam, ut inde initium faciam, ad Hildebaldi Colonienfis verba supra recitata quod attinet, ridet quidem interpretationem meam, sed inani cachino ridet.

Et confirmat dissimulando.

aut male confutando.

Chapeavill. tom. pag. 93.

Stabulenses sunt in & de Diœcesi Leodiensi.

II. Quid, inquit, inde consequitur quod Malmundarium in Partibus Colonienfibus, id est Diœcesi Colonienfi, positum sit? Nihil prorsus; cum nullum hodie sit Monasterium, qualibet etiam immunitate decoratum extra omnem Diœcesim positum; nullum quod non contineatur intra alicujus Provinciae fines. Fallitur hic religiosus Vindex. Nam inde, quod Monasterium positum sit in aliqua Diœcesi, consequitur, ejusdem Diœceseos esse, dum contrarium idoneis momentis demonstratur. Est hoc axioma in omni Jure receptum. Harigerus, post Notgerum, scribit S. Remaclum, Malmundariensi cœnobio extracto, quia in Colonienfi Parochia fuerat fundatum, ad aliud, quod suæ DIOECESIS limite clauderetur, se contulisse construendum, Stabulense nimirum. Qui secundum Marteni regulas rationes subducere vellet, neque in his verbis quicquam adverteret, unde Stabuletum Leodiensis, Malmundarium Colonienfis Parochiarum esse colligeret. Sed quis tam est hebeti acie, ut non videat S. Remaclum, animadverso Malmundariense cœnobium Colonienfis Diœcesis esse, Colonienfi Episcopo subesse; ideo Stabuletum in Leodiensi parochia extruxisse, ut ad eam pertineret, ut ab ejus Episcopo leges acciperet? Ita quoque accipienda sunt verba Hildebaldi, quem scriptor Malmundarius, unde ea sumsi, nostrum Coloniensem Patrem nuncupat, nulla alia hercle de causa, quam quia Malmun-

mundariensis Monasterii Episcopus Diœcesanus esset, neque ullo alio significa-
tu, atque si eum nuncupasset *nostrum Episcopum Diœcesanum*.

Quod subdit, nullum hodie Monasterium extra omnem Diœcesin positum
esse, nihil ad rem facit & negatur a nonnullis. Nonne Fuldenses Romæ con-
tenderunt, se *exemptione*, quam vocant, *nativa* exemptos esse, quia eorum Mo-
nasterium initio in loco constructum fuerit, qui ad nullam Diœcesin pertine-
ret? Nonne Fridericus Schannatus, cujus triumphos tantopere extollit Martenus
cum in Diœcesi sua, tum in Vindiciis viribus omnibus contendit, hoc Monaste-
terium nullo tempore in aliqua Diœcesi positum fuisse? Adeo, etsi id verum
non est, lectoribus persuadere conatur suis in Vindiciis, hac, inter alias, de
causa Romæ a Fuldensibus sententiam latam. Hæc ignorare non decebat Mar-
tenum; multo minus his opposita scribere. Id enim dum fecit, crecta a se CL.
Schannato trophæa evertit.

III. Ex eodem Scriptore, unde Hildebaldi Archiep. Colon. verba petieram,
observabam, Herimannum Coloniensem item Archimystam, *per omnes Paro-*
chias sue ditioni subjectas triduanam abstinentiam omnibus indixisse. Quod cum
Auctor noster Malmundarius scripsisset, subdit: *Quia ergo Abbatia nostra ad ejus*
Diœcesin pertinet, studuimus & nos idem agere. Videbantur mihi hæc luce meridiana
clarius demonstrare, Malmundarium ad Coloniensem Diœcesin pertinere atque
inter loca Herimanni Archiepiscopi *ditioni subjecta* numerandum esse. Idem ar-
bitror cordato cuivis & latine intelligenti partiumque studio experti videbitur.
At Martenus, hominum diversa capita & inde diversas sententias mirare, con-
traria omnia his ex verbis eruit. Dicto, Abbates exemptos, quoties Diœce-
sanus suis subditis publicas supplicationes indicit, easdem suis imperare subdi-
tis, prosequitur: *Cum vero Malmundariensis Monachus dicat: QUIA ERGO AB-*
BATIA NOSTRA AD EJUS DIOECESIN PERTINET STUDUIMUS ET NOS IDEM
AGERE: idem est, ac si diceret: & quia in ejus constituti sumus Diœcesi, Abbas no-
ster jussit, ut idem ageremus. Præclaram interpretationem! Ergone idem est
ad aliquam Diœcesin pertinere, alicujus Diœceseos esse, atque in aliqua Diœcesi con-
stitutum esse? Quo Calepino hæc interpretatio adstruetur? Quid hac ætate ex-
empti Abbates factitent, nihil ad sæculum XI. Ideo Malmundarienses Heri-
mani Archiepiscopi legibus & mandatis sese attemperarunt triduanum jejuni-
um ventri indicendo, quia *ad ejus Diœcesin pertinerent*: quia ne per somnium
quidem venerat iis in mentem, se ab Archiepiscopi Colonienensis legibus & im-
perio absolutos esse;

Malmun-
darienses
Colonienfi
Archiepi-
scopo tan-
quam
Diœcesano
parent.

IV. Consecrationes Altarium aut Ecclesiarum diversas diversis temporibus
ab Archiepiscopis Colonienfibus Malmundarii, ab Episcopis Leodiensi-
bus Stabuleti celebratas pro mea sententia firmanda, recensui: respondet
Martenus, *quid tum? Abbas Stabulensis & Malmundariensis, qui per alium*
Episcopum Ecclesie Malmundariensis consecrationes persicere potuit, per Coloniensem
non potuit, qui invitatus ab Abbate id recusare non potuit? Martenus sui semper
similis est, sibi ubique constat. Hactenus meas rationes aut dissimulavit aut
argutiis eludere conatus est, eandem porro insistit viam. Ut postremæ res-
pondeat, ponit Abbates nostrorum Monasteriorum potuisse cuilibet Episcopo
suarum Ecclesiarum consecrationem imperare; quo posito ratio mea penitus dis-
sipatur. Belle, præclare! Nam quovis posito, quidvis consequitur. Posito
Martenum virum candidum, moderatum, & eruditum esse, necessario con-
sequitur, Vindicias, quas nunc confuto, a quovis alio quam ab auctore Col-
lectionis Amplissimæ proficisci. Sed hic positionibus non est locus. Probandum
est Abbatibus nostris hoc juris competiisse, ut a quovis Episcopo Ecclesiarum

Leodiens-
es & Co-
lonienses
Episcopi
munia
Episcopa-
lia in no-
stris mo-
nasteriis
exercent.

suarum benedictionem peterent. Id vero non probavit, ego oppositum hactenus probavi, probantque adducta exempla, quæ docent præter Antistites Colonienfes neminem Malmundarii, præter Leodienses neminem Stabuleti functiones Episcopales exercuisse. Qua enim esset factum ratione, ut Leodiensis Episcopus, qui alterum tantum, quam Colonienfis, Malmundario proximior est, nullum unquam Episcopale munus Malmundarii exerceret, si illius ibi exercendi facultatem aut potius necessitatem accipere poterat ab Abbate Stabulensi?

*Aliud
ejusdem
rei argu-
mentum.*

V. Dicebam modo neminem, præter Dicecesanos, Malmundarii aut Stabuleti muniis Episcopalibus defunctum esse; addere debebam: nisi forte iis consentientibus. Ita Anno Domini (verba sunt tituli Altaris S. Mariæ in crypta Stabulensi) MXLI. *dedicatum est hoc Altare a Richardo Viridunensi Episcopo ex consensu Wazonis Leodiensis Episcopi.* Non commisi, ut hanc inscriptionem adversus Martenum non adferrem. An hic putas, illi hæcere aquam? minime. *Hæc, inquit, aliud nihil sonant, quam Wazonem onus suum in Viridunensem antistitem refudisse.* Omnino onus suum in Viridunensem refudit, aut potius Viridunensi facultatem fecit, illud ad tempus suo nomine portandi. Nam imperare, regere, gubernare & ea, quæ cum his conjuncta sunt, facere prudentioribus semper onus grave visa sunt, etsi vulgo sub molliori *superioritatis* aut *jurisdictionis* nomine veniant. Sed, dicam quod res est, Marteni verba sano significato explico atque proinde vim illis facio. Istud vult eruditus Benedictinus, Wazonem, etsi nullo in Stabulenses Episcopali jure gauderet, tamen obligatum fuisse Consecrationes Altarium & Ecclesiarum Stabuleti perficere, hanc autem obligationem suam ad tempus cum Viridunensi Episcopo communicasse. Sensu communi caret, qui non advertit nihil fani hic subesse atque omnia inter se pugnare. Pugnans item cum iis, quæ supra Martenus fidenter pronunciabat, Abbatem Stabulensem potuisse *per quemvis Episcopum Ecclesiarum suarum consecrationem perficere.* Nam si per quemvis potuit, potuit per Viridunensem, Viridunensi idem onus eadem obligatio incubuit atque Leodiensi. Quid ergo necesse erat illi hujus obligationem in se recipere? Ita cum prudens & videns a regia deflectis, in inextricabiles te labyrinthos induis.

*Immunitas plena
fuit Wibaldo in-
cognita.*

Cap. 7.
p. 36.

VI. Sed adeone mihi dexter favit Apollo, ut rationum mearum nullam convellere potuerit Martenus? Audiamus ut porro prosequatur moderatus & humilis S. P. Benedicti filius. *Verum, inquit, qua fronte Rodericus asserere audeat, Wibaldo Abbati NE VEL MINIMAM EXEMPTIONIS UNQUAM POSSESSÆ UMBRAM AFFULSISSE, cum ipse contrarium disertis verbis pronunciet?* Quid igitur pronunciavi? scilicet Malmundarienses & Stabulenses *jam inde ab initio descriptam a Marculfo immunitatem obtinuisse.* Necdum facti pœnitet. Verum, inquit, *Immunitas a Marculfo descripta plusquam exemptionis umbra est.* Est omnino plusquam umbra, est enim realis exemptio, sed iis, quos indicavi, circumscripta finibus. Nam non committam, ut verba torquendo aut effugia quærendo, parum sincerus aut candidus audiar. Igitur Antilogiæ, cujus a Marteno infimulor memet reum agnosco? minime gentium. Quid enim? mihi cum Marteno sermo est de exemptione plena & omnimoda, uti lectori patet, ajo autem hujus exemptionis unquam possessæ ne minimam umbram Wibaldo affulxisse. At contrarium non dixi, cum Marculfianam immunitatem, quæ plena & omnimoda non est, Monasteriis nostris tribui. Hæc qui inter se pugnare dicit latine non satis intelligit aut carpenti prurigine præceps agitur. Contradictionis tum demum recte arguerer, si scripsissem Wibaldo ne minimæ exemptionis umbram affulxisse.

VII. Postquam me contradictionis infimulavit vir constantissimus, modestissimo supercilio *singularem meam Doctoris Malmundariensium Fratrum miratur audaciam.* At vereor ne, me ab audaciæ macula absoluto, gravius aliquod animi vitium in Marteno demerentur & doleant boni omnes. Mihi propositum est ex Wibaldi Abbatis sæculo XII. Stabulensis rebus gestis ostendere, quod hæcenus asserui, Malmundarienses antiquis temporibus Antistiti Colonienfi paruisse, Stabulenses Leodiensi. Marteno propositum est contrarium ostendere, measque rationes confutare. Fridericus Archiepiscopus Colonienfis Anno 1128. Stabulensibus diploma concessit, in quo ait, *se subministrante Fratre Wibaldo, fundationem & privilegia Stabulensis Ecclesie diligenter relegisse.* Inter Martenum & me convenit, quidquid hoc in diplomate præsentem controversiam spectaverit, maximi id ponderis fore, quia ab iis petitum, adumbratum & concessum sit, quibus perspectissima erant utriusque jura monasterii. Igitur Fridericus de Stabulensi Monasterio loquens, *pro eo*, inquit, *quod idem locus in Leodiensi Parochia est, omnes per successionem utriusque loci Abbates ab Episcopo Leodiensi consecrari debere intellexi.* Abbates Stabulenses ab Episcopo Leodiensi consecrari debent. DEBENT, inquam; igitur illi subditi sunt & obnoxii. Nam a quo Benedictionem, Ordines, Chrisma, cætera, accipere DEBEO Episcopo, ci ego Episcopo subditus sum & obnoxius. De Malmundariensi vero, porro, inquit Fridericus, *quia de ordinibus & consecrationibus Malmundariensis loci ad nostram Parochiam pertinet.* Ordinationes, Consecrationes Malmundariensium ad Coloniensem Diocesin pertinent; a Colonienfi Episcopo peti debent. Aperta sunt hæc, neque explicatione indigent. Quid reponit Martenus, quid opponit? servat Regulam S. Benedicti: silet, tacet. His æqualia leguntur in diplomate Arnoldi Colonienfis ab eodem Wibaldo Anno 1140. impetrato. Et hæc, ut superiora, præterit religiosus Vindex. Verum qua præterit fide? Utrius nunc mirabuntur singularem audaciam cordati viri? Meamne qui quod polliceor, præsto, an tuam Martene, qui ita pugnans, ut intelligat quisque, te nihil laborare, an veri & sani quid scribas, modo incauto lectori fucum facias? Sed pergamus hominis peccata reterege, nostramque sententiam confirmare.

VIII. Majora etiam, quam quæ nunc afferebam, visus mihi fueram invenisse in laudatis Friderici & Arnoldi Archiepiscoporum diplomatis, ipsius scilicet Jurisdictionis Episcopalis Antistitum Leodiensium in Stabulenses, & Colonienfium in Malmundarienses apertissima vestigia. In Arnoldino diplomate legitur: *Electum Abbatem Leodiensis Episcopus, ad quem pertinet, sine nostra, & successorum nostrorum contradictione, & benedicat, & ei curam animarum ex more injungat.* In Fridericiano vidimus *omnes per successionem utriusque loci Abbates ab Episcopo Leodiensi consecrari debere.* Deinde prohibet Fridericus, *ne ullus Colonienfium Archi-Episcoporum Abbatem Stabulensem de subjectione sibi facienda & cura Malmundariensis loci suscipienda, ut nostris, inquit, temporibus temptatum est, unquam fatiget, sed in consecratione sua curam utriusque Ecclesie suscipiat.*

Benedictionem, & curam animarum ab aliquo Episcopo accipere debere, aperta sunt in Abbate subjectionis, in Episcopo jurisdictionis indicia. Hac causa Chapeavillus in hoc diploma digitum intendens in indice tomi II. Abbas, inquit, *Stabulensis Leodiensi Episcopo subiectus.* Et vero quoniam nemo dat, quod non habet, quomodo Leodiensis Episcopus *curam animarum* monachicarum Stabulensis cœnobii posset hujus loci Abbati committere, nisi superior & eminentis harum animarum cura illi incumberet, nisi jurisdictionem in illas haberet? Martenus Vindic. pag. 76. curam animarum, quam Abbas ab Episcopo accipit,

Wibaldus
Abbas pa-
lam testa-
tur Stabu-
lenses co-
luisse Le-
odiensia
jura.

P. 13. &
159.

Martenus
tacendo
fatetur.

Wibald.
præclara
hanc in
rem argu-
menta.

Stabulens-
es Abba-
tes Bene-
dictionem
& curam
anima-
rum à Le-
odiensi E-
piscopo
accipere
debere.

comparat cum animarum cura, quam parochus in plebem suam ab Episcopo accipit. Quare ejus ipsius iudicio certum esse debet, Episcopum Leodiensem haud secus jurisdictionem in Stabulenses habere & illam cum Abbati *curam animarum tradidit* exercuisse, quam cum animarum curam tradit Parochis S. Servatii, S. Martini, S. Nicolai, Leodii. Idem Martenus in Observationibus præviis post recitata verba, quæ ex Arnoldi Archiepiscopi diplomate supra rescribebamus, disertis verbis scribit, Stabulenses, quia eorum Abbates curam animarum a Leodiensi accipiunt Episcopo, & Episcopo, & Abbati *subjectos esse*.

Coll. amp.
t. II. pag. 4.

Accipere
item cu-
ram Mal-
mundari-
ensis loci
ab eodem
sed vi pote-
statis à Co-
loniensi
delegata.

Leodiensis Episcopus auctoritate propria poterat Abbati Stabulensi curam animarum in Stabulenses committere: at in Malmundarienses, quia, ut Fridericus inquit, *de ordinibus & consecrationibus Malmundariensis loci ad parochiam Colonensem pertinet*, id est, quia Diocesis Colonensis sunt, non poterat nisi potestate delegata. Hanc autem Episcopo Leodiensi delegari congruum erat; erat enim longe Colonensi vicinior; deinde incongruum fuisset, ut Abbas bis benediceretur, & bis curam animarum acciperet. Porro fuisse eam Leodiensi delegatam, ita ut ad illum pertinuerit Abbati curam animarum utriusque loci impertire, utrumque diploma loquitur. Narrat quidem Fridericus, tentatam fuisse suis temporibus aliquam hac in re mutationem, sed eam improbat, atque statuit, ut Leodiensis Episcopus porro pergat Abbati curam animarum Malmundariensis loci largiri. Idem præstat suo diplomate Arnoldus. Id vero nonne est Leodiensi delegatam olim potestatem *confirmare*? Qui confirmat, nonne item delegat? Qui delegat, nonne ipsius facultas & potestas, quam delegat, propria fuit? nonne igitur potestas tribuendi Abbati curam animarum Malmundariensis loci, & quod inde consequens est, jurisdictio Episcopalis ad illum pertinuit, pertinetque? Nonne denique jurisdictionem hanc exercuit, cum eam, olim delegatam, suffraganeo suo confirmavit? Asserui capite III. disceptationis primæ, & ut nunc denuo ex his liquet, ex vero & jure asserui: neque sani aut solidi quicquam contra jactari potest. Sed tamen audienda est religiosa Adversarii modestia. Hic, inquit, *mirari subit Doctoris Malmundariensis Fratrum singularem audaciam, qui hunc locum, eum scilicet, quem ex Fridericiano diplomate supra rescripsi, ad sue causæ defensionem adducere non dubitet, ex quo nimirum integra utriusque monasterii immunitas facile possit demonstrari. Quod enim ait Fridericus, attentatam suis temporibus fuisse Abbatis Stabulensis libertatem, hoc ipso evidenter ostendit, eandem hæcenus intactam perseverasse, atque adeo nec tum primum dari cæptam, sed longe ante concessam potius confirmari*. Verba sunt Marteni, ita me D. O. M. spiritu veritatis imbuat. Est enim fere Jurjurando opus, ut credat lector potuisse similia proficisci a viro provecctæ ætatis, a viro erudito, a presbytero congregationis S. Mauri, ab eo, qui *meam singularem audaciam miratur*. Demonstrare vult integram utriusque monasterii immunitatem: unde? ex eo ipso loco, ex quo ipse olim & ego jam luce clarius demonstravimus, utrumque suis diocesanis subditum & obnoxium fuisse. Hoc vero non ego admiratione, sed risu, sed miseratione dignissimum arbitror. Sed tamen quam feliciter, quod illi facillimum videtur, demonstrat? *Attentata* est, inquit, Friderici temporibus *Libertas* Stabulensis Abbatis, igitur pridem *libertate* gavifus est; igitur ea ad Fridericum usque intacta permanfit. Verum (ut taceam a Marteno pro *tentare*, parum candide rescribi *attentare*, quæ vox toto in diplomate non legitur) ubi de *Libertate*, de *immunitate* Stabulensis Abbatiæ in loco citato, ubi in geminis citatis diplomatis illius vel minima mentio? Quid ait Fridericus tentatum fuisse? istud nimirum, ut Abbas Malmundariensis & Stabulensis Monasteriorum, quemadmodum subjectionem Leodiensi Episcopo faciebat, & ab

eo, utpote Dicecesano, loci Stabulensis curam suscipiebat, ita etiam, quia Malmundarium Colonienfis Dicecesis erat, hujus loci curam ab Archiepiscopo Colonienfi susciperet, eique subjectionem hac causa faceret. Hoc, inquam, Fridericus suis temporibus tentatum scribit; hoc ut ne deinceps tentetur, vetat prohibetque. Quod dum facit re ipsa demonstrat, Abbatem Stabulensem non esse exemptum, quippe cui Leodienfis Episcopus curam Stabulensis loci propria potestate & curam Malmundariensis potestate delegata impertiat. Marteni pudet me pigetque, qui ex quo fonte limpidissimas veri aquas haurio, eum ita turbet, ut ex eodem nonnisi maleolentes & turbidas falsi errorisque offas referat.

C A P U T V.

*Monasteriorum Malmundariensis & Stabulensis Genuina immunitas
evoluitur, & Marteni de exemptionibus Seculorum VII. &
VIII. Systema everitur.*

Albado Abbate Stabulensi argumenta, & tantum non verba sufficiente, suffragante S. Rota, atque ipsis Stabulensibus non dissentientibus, quam invitis quodammodo obtrudebat Martenus immunitatem plenam & illimitatam, negavi & confutavi. Verum non negavi omnem, non contendi, nulla fuisse unquam immunitate donatos. Interest aliquid inter Herculem & Sisyphum, inter Cræsum & Irum: neque qui Rex Magnus non est, est is illico Davus aut Syrus. Superat diploma Childerici Regis Stabulensi & Malmundariensi Monasteriis concessum, quo Monachis facultas fit libera Abbatis eligendi, cavereturque, ne ecclesiastica ulla aut secularis potestas emolumenti quicquam ex eorum bonis sibi vendicet. Excerpti illud Disceptatione I. Martenus totum edidit tomo II. Collectionis Amplifs. Cavit tamen sollicitè, ne illius mentionem faceret suis in Vindiciis. Quia enim in eo nulla Abbatum - Episcoporum, nulla decumanæ illius immunitatis mentio, intellexit hoc silentio suam jugulari sententiam.

Stabulensium etsi non omnimoda, suis tamen aliqua immunitas.

Exilis est admodum & curta immunitas, quam hoc diplomate Childericus concedit. Quia tamen testatur, Monasteria nostra *ab antiquis juxta Pontificum institutionem libertatis privilegio consistere*, suspicatus sum, majorem & extensorem fuisse illis Episcopali aliquo privilegio tributam. Scilicet, ita illorum temporum ferebat usus, Reges aut alii Fundatores juribus, quæ in monasteria a se condita, aut suis in regnis posita habebant, abdicantes, & immunitatem a se concessam ab Episcopis in Synodo confirmari curabant, & Dicecesanum rogabant Pontificem, uti ipse suis item, quoad disciplina Ecclesiastica pateretur, juribus renunciando, eam extenderet atque perficeret. Id ornamenti obtigisse geminis cœnobis Stabulensi & Malmundariensi, ex Childerici verbis liquet, estque certum, fuisse olim hac super re Pontificium aliquod instrumentum in Synodo confectum. Id etsi ad nos aut injuria temporum, aut potius alio fato non pervenit, sum tamen arbitratus sciri posse, quid immunitatis, quam quantamque tribueret. Sunt cuiusvis seculo sui mores, ritus, consuetudines, suus, ut ita dicam, stylus, quem qui perspectum habuerit, potest is ex hac generali cognitione statuere, quid in particulari contigerit. Cum quis inter Equites, Comites aut Principes ab Imperatore relatus legitur, de ipso instrumento inspiciendo parum laboramus, quia scimus, quibus verbis, ritibusque nostra ætate hæ dignitates conferantur. Ita etiam in privilegiis seculorum VII.

Ejus ab Episcopis concessa fit mentio in Childerici diplomate.